

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0340111 Filehajdar

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges.

Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0340111 Filehajdar

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 64,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-12-01

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-20

Markägarförhållanden: Statliga och bolag

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6110 - Basiska berghällar

6280 - Alvar

9070 - Trädklädd betesmark

1477 - Nipsippa, *Pulsatilla patens*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

---Prioriterade bevarandevärden---

Inom Natura 2000-området Filehajdar är de prioriterade bevarandevärdena områdets; Basiska berghällar (6110) Alvar (6280) och Trädklädd betesmark (9070) samt förekomsten av Nipsippa (1477).

Det är prioriterat att bevara den flora och fauna som är typisk för de ovan nämnda naturtyperna. Det är vidare prioriterat att bevara ett värdefullt alvar- och skogsområde med prägel av betad utmark samt den största populationen av nipsippa inom hela det europeiska nätverket Natura

2000.

---Motivering---

Filehajdar är ett glest skogbevuxet hållmarksområde som tillsammans med Hejnum hållar utgör ett av Gotlands största hållmarksområden. Alvarmarker finns på få platser i världen och är av högt bevarandevärde där de återfinns i god kondition. I området finns Europas största population av nipsippa, där drygt halva populationen växer inom natura 2000-området. Filehajdar ingår i det större område öster och söder om Tingstäde träsk som utgör en stor sammanhängande mosaik av våtmarker, hållmarker och skogsmark. Det mosaikartade landskapet med omväxlande karga alvarmarker, skogsmarker och våtmarker gör området värdefullt med en stor variation av naturtyper och arter förknippade med dessa naturtyper.

---Prioriterade åtgärder---

Behålla öppenheten hos alvarmarken och karaktären av den trädklädda betesmarken genom röjning. Skapa möjligheter för föryngring och spridning av nipsippa (genom lokal, småskalig störning).

Beskrivning av området

Filehajdar är ett utmarksområde bestående av alvarmark bevuxen med gles skog, beläget omkring en kilometer sydost om Tingstäde träsk. Berggrunden består av revkalksten och lagrad kalksten. En del av området är skyddat som naturreservat. Natura 2000-området utgör en del av ett ännu större hållmarksområde, även det kallat Filehajdar, som tillsammans med Hejnum hållar utgör Gotlands största hållmarksområde. Området är hydrologiskt en del av det stora våtmarksområde som är beläget öster och söder om Tingstäde träsk.

Filehajdar med omnejd hyser stora naturvärden och är kanske mest känt för att Europas största population av nipsippa växer i området, där drygt halva Filehajdars population av nipsippa finns inom Natura 2000-området. Nipsippan växer på torr och öppen eller glest trädbbevuxen mark och finns i Sverige endast på Gotland och i Ångermanland. Arten beskrivs utförligare nedan.

Skogen i Filehajdar domineras av tall och en, men här växer också bland annat gran, oxel, ek, idegran, glasbjörk, rönn, slån, nypon, alvaroxbär och skogstry. Skogen har mycket lång kontinuitet och både tall och gran har rika förekomster av starkt åldriga överståndare. I fältskiktet hittar man exempelvis gul fetknopp, vit fetknopp, blodnäva, tallört, axveronika, gråfingerört, solvända, brudbröd, ögontröst, bergmynta, getrams, vildlin, liten sandlilja, liten blålocka, lundtrav, Sankt Pers nycklar, bergskrabba, bergjohannesört, mjölon, vispstarr, gulmåra, vitmåra, färgmåra, stor kustruta, fältmalört, grusslok, fårsvingel, darrgräs, flentimotej och berggröe. Skogen i Filehajdar klassas som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen, bland annat på grund av den stora förekomsten av gamla, senvuxna träd och den rika förekomsten av ringlav. Här finns också förhållandevis stora mängder död ved, en viktig livsmiljö för bland annat många insekter och svampar. Skogen har skötts genom plockhuggning.

Alvarmarker påverkas i allmänhet av någon typ av stress/störning, kontinuerligt eller då och då. Mänsklig aktivitet i form av betesdrift eller avverkning har under långa tider satt sina spår i de svenska alvarmarkerna, och i många fall varit en av förutsättningarna för deras existens. Omkring år 1900 var utbredningen av landets alvarmarker som störst, men i takt med att betesdjuren har minskat i antal och betet har flyttats till mer produktiva marker, har också många alvarmarker växt igen. Filehajdar med omnejd har en gång fungerat som utmarksbete, men hävden har sedan upphört och i kombination med ökat kvävenedfall har igenväxningen ökat. Med ökad igenväxning ökar också förnaansamlingen från döda växter och jordtäcket blir långsamt tjockare. Därmed binds vatten lättare i marken och tillväxthastigheten kan öka något. På sikt trängs ursprungsvegetationen undan om förbuskningen blir mycket kraftig, vilket är ett problem i

dagsläget i stora delar av Filehajdar.

Området hyser en rik och värdefull lavflora med ett mycket stort antal rödlistade och sällsynta arter. Här finns till exempel Gotlands rikaste förekomst av den sällsynta ringlaven, som kan bli flera decimeter lång och påminner om skägglav. Arten växer främst på senvuxna granar och enar, ofta nära marken. Lång skoglig kontinuitet är viktigt för ringlaven, som har minskat kraftigt på grund av det moderna skogsbruket. Den trivs bäst i halvöppen miljö och missgynnas därför av kraftig igenväxning. Även utdikning eller annan typ av dränering kan ha negativ effekt på ringlaven, som kräver ett lokalklimat med viss fuktighet. Populationen på Filehajdar bedöms vara en av de mest livskraftiga på Gotland.

På de kargaste alvaren har en speciell miljö utvecklats. I denna utsatta miljö förmår endast vissa arter lavar och mossor etablera sig. Kruskalkmossan är en sådan tidig kolonisationsart på mycket karga hållmarker. Mossan bildar små tussar som har förmåga att knyta till sig små sandpartiklar. Med tiden bildar mossan en liten kompakt jordklump där många andra konkurrenssvaga arter hittar sin livsmiljö. Flera arter lavar, såsom till exempel svavellav, fjällig svavellav och tegellav. Genom att de små jordklumparna utsätts för froströrelser blottläggs då och då okoloniserad jord vilket är gynnsamt för en lång rad arter. I livsmiljön finns också en del mycket sällsynta lavar. Lavar som lever i denna livsmiljö brukar benämnas jordbroklavar. Fenomenet uppträder i anslutning till hållmarksalvar och vissa grusalvar.

Filehajdar är också en värdefull småkrypslokal med ett flertal rödlistade arter. Här finns fjärilar som är knutna till öppna blomrika marker och alvarmarker, däribland apollofjäril och svartfläckig blåvinge. Fjärilarna är beroende av öppna soliga marker med rik förekomst av sina respektive värdväxter samt av nektarväxter. Området hyser även ett antal insektsarter, främst skalbaggar, knutna till gammal och död ved. Här finns till exempel svartspetsad rödrock, prydnadsbock, gulfläckig igelkottspinnare (EN) och timmertickgnagare.

Västra delen av området är naturreservat sedan 1957.

Vad kan påverka negativt

---Igenväxning---

Ett av de mest påtagliga hoten mot de biologiska värdena i Filehajdar är igenväxning, en naturlig följd av att betet har upphört. Igenväxning är ett hot mot både områdets öppna karaktär och dess arter, som ofta är hävdgynnade eller hävdberoende. Igenväxning utgör i området ett hot både i alvarmarkerna och skogen, som fortfarande har kvar karaktären av gles utmarksskog och hyser arter som missgynnas av förtätning och ökad förnaansamling. Alvarets växter är så gott som helt beroende av ljusinstrålning och att torra och näringsfattiga förhållanden råder, vilket hindrar mer näringskrävande arter att etablera sig. Bara några centimeters växttäckning minskar solinstrålningen och kan påverka många växters förmåga att gro. Ökad igenväxning leder till ökad förnaansamling från döda växter vilket på sikt medför en näringsanrikning och tjockare jordtäckning, vilket i sin tur accelererar igenväxningen på alvarmarkerna. Bland annat nipsippan är beroende av öppen mark, då arten kräver jordblottor där fröna kan gro, samt att även de vuxna individerna missgynnas av igenväxning och förbuskning, då arten verkar ha ett stort ljusbehov.

En stor andel av områdets utpekade bevarandevärden är helt beroende av att näringsfattiga förhållanden råder. Hävdgynnade arter missgynnas och konkurreras ut vid förändrade näringsförhållanden till följd av ökad kvävedeposition och andra luftburna föröroreningar samt surt nedfall, vilket bidrar till förändrad artsammansättning och ökad igenväxning.

---Bete---

Området betas inte idag, men då marken betats historiskt tas bete upp som ett tänkbart hot om det

skulle bli aktuellt med ett återupptaget bete i området. Medan ett måttligt, extensivt bete är positivt, är ett för högt betestryck negativt. Ett alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada och missgynna floran i alvarmarkerna, inklusive moss- och lavfloran. Om bete återinförs i området bör det vara väl anpassat efter lokalens förutsättningar med väl genomtänkta riktlinjer med avseende på hävregim och hävdtyp, inklusive val av betesdjur och omfattning av hävd, samt en kritisk gräns för effekterna av betet (inklusive tramp) för att områdets ingående arter inte ska missgynnas. Bete är främst ett hot mot nipsippan som är känslig för intensivt bete både under blomning och då den bara har bladrossetter.

Användning av avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) bör undvikas då det är negativt för den dynglevande insektsfaunan samt kan påverka hydrokemin och arter knutna till blöta miljöer. Tillskottsutfodring av betesdjuren bör undvikas då detta ger en indirekt näringstillförsel till marken och våtmarkerna och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

Inte bara bete med tamdjur kan få negativa effekter, i Filehajdar utgör bete av kaniner, rådjur och eventuellt orrar lokalt ett hot mot nipsippan.

---Ingrepp och störning---

Kraftiga ingrepp och störning är ett hot mot områdets naturtyper och arter. Alvarmarkernas tunna jordar är känsliga, och framförandet av fordon i terrängen kan skada alvarmarkernas vegetation. Avlägsnande och fragmentering av täktverksamhet är ett hot mot områdets naturtyper, främst alvarmarkerna. Gödsling eller insådd av för naturtypen främmande arter har en negativ inverkan på områdets biologiska värden. Alla former av produktionsinriktat skogsbruk till exempel avverkning, gallring, markberedning, dikning eller plantering utgör ett hot mot områdets gamla skogar och gamla skogar i angränsande områden. Avverkning i omkringliggande skogsområden ger en fragmentering och minskar kontakten mellan området och andra skogar vilket minskar det genetiska utbytet mellan populationer. Fragmentering kan också uppstå genom ingrepp både i området och utanför, och utgör ett hot oavsett orsak. I den trädklädda betesmarken kan kraftiga röjningar utgöra ett hot då områden kan få för stor solinstrålning och genomblåsning som kan påverka den fuktighet som ringlaven kräver. Området och omgivande marker är av intresse för kalkbrytningen utgör även det ett hot, främst i alvarmarkerna. Ett redan naturligt torrt område påverkas negativt av ytterligare ökad avrinning i form av exempelvis kalkbrytning i närheten. Filehajdar utgör en del av ett större sammanhängande hållmarksområde, där just storleken på det sammanhängande området och de förutsättningar det ger för upprätthållandet av en naturlig dynamik hos både arter och artsamhällen, är av mycket stort värde. Fragmentering är ett hot mot samtliga naturtyper i området.

---Påverkan på hydrologi och hydrokemi---

Alla typer av dränerande åtgärder (inklusive markavvattningsföretag och dämning), t.ex. täktverksamhet, dikning, körning och andra markavvattande åtgärder påverkar områdets hydrologi och hydrokemi. Vidare kan anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av området påverka hydrologin och/eller hydrokemin i området. Effekterna av dränerande åtgärder kan vara uttorkning, ökad igenväxning och erosion. På alvarmarker kan hydrologisk påverkan medföra förändringar i uppfrysningsprocesserna på grusalvaren. Vid torrår dör också träd och buskar, vilket i sin tur leder till minskad beskuggning och torka.

---Nipsippa---

Nipsippan är en art för vilken Filehajdarområdet är mycket viktigt även i ett nationellt och europeiskt perspektiv. Arten är känslig och beroende av att skötseln av området anpassas efter dess förutsättningar. Just nu är ett till ytan väldigt litet område avsatt som skyddsområde för nipsippan i Filehajdar: Om insatser för att gynna arten främst görs i ett mycket litet begränsat område och om utbytet mellan växtplatserna inom Filehajdarområdet i sin helhet är begränsad,

innebär det en större utdöenderisk för arten som följd av både låg genetisk variation och slumpmässiga faktorer som påverkar populationen i det skyddade området negativt. Det är därför viktigt att inte enbart värna om arten i ett mindre skyddat område utan i hela Filehajdarområdet, och att då eftersträva goda förutsättningar för genetiskt utbyte inom populationen som helhet.

Bevarandeåtgärder

- Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).
- Området ligger inom Riksintresse för Naturvård.
- Området ligger inom Riksintresse för Friluftsliv.
- En del av området är skyddat som Naturreservat.

Historiskt har skogs- och våtmarksmosaiken i området sydost om Tingstäde träsk använts som betad utmark under lång tid, och ett extensivt bete i området är positivt för att förhindra igenväxning och för många av områdets arter. Natura 2000-området Filehajdar betas inte idag, men andra delar av det stora sammanhängande hållmarksområdet norr om Kallgate betas med nöt och lamm. För att bevara de naturvärden som är knutna till Filehajdar är det av stor vikt att det stora sammanhängande hållmarksområdet inte fragmenteras eller växer igen (vilket påverkar många artpopulationers möjlighet att upprätthålla en naturlig dynamik), och att den naturliga hydrologin i området som helhet bibehålls.

---Naturvårdsbränning och markstörning---

Fläckbränning av små ytor eller annan markstörning på små ytor är ytterligare alternativ för att skapa bara markfläckar för att gynna nipsippa (och andra arter). Eventuella bränningar i området bör dock ske med försiktighet för att inte få negativa effekter på hållmarkerna med sina tunna jordar.

---Underhållsröjning---

Uppslag av träd och buskar som leder till förtätning och igenväxning kan vid behov röjas bort i de öppna alvarmarkerna. De trädklädda betesmarkerna är i behov av detta i dagsläget. I betad skog bör man eftersträva en karaktär av traditionell trädbetesmark (skogsbete), med flerskiktad och luckig skog med väl utvecklade bryn. Naturvårdande glänt- och plockhuggningar kan göras för att skapa luckighet, flerskiktning och viss öppenhet. Större uttag av yngre träd sker än av medelåldersträd vid glänt- och plockhuggningar i trädsiktet. Gamla träd och död ved bör alltid bevaras.

Röjningen bör i första hand ske manuellt. Röjningsrester tas bort, alternativt eldas upp på plats.

---Skydd av nipsippa utanför skyddad mark---

Mer än hälften av nipsippans förekomst återfinns inom Natura 2000-området, men mycket av populationen förekommer även utanför både Natura 2000-området och naturreservatet Filehajdar. För att gynna den unika populationen som finns i området är det nödvändigt att skydda arten även utanför redan skyddade områden.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner

och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**6110 - Basiska berghällar**

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,1 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Basiska berghällar förekommer på en plats i områdets västra del i naturreservatet, där hällen är omgiven av alvarmark.

Generell beskrivning

Naturtypen utgörs av berghällar med tunna kalkförande eller marker med tunna kalkjordar där vegetationen domineras av torktåliga växter, till exempel vit fetknopp, olika lavar samt ettåriga örter och gräs samt även en del mossarter. Typiska växtsamhällen är gelélavs-samhället och vit fetknopp-/kruskalkmossa-samhället. I jordfyllda, smala sprickor kan det förekomma en annan typ av vegetation med gräs och örter. Naturtypen förekommer främst på kalkhällar med uppsprucket, tunt jordlager där vegetationen inte är täckande. Vanligast förekommande är naturtypen på Öland och Gotland. Basiska berghällar förekommer ofta i mosaik med Alvar (6280).

För upprätthållande av gynnsam bevarandestatus är naturtypen i de flesta fall beroende av ett extensivt bete för att inte växa igen med buskar och träd. Hällmarksytor med inget eller mycket tunt jordlager är mycket känsliga för markslitage, exempelvis är de kuddbildande mossor som kan dominera sådana kalkhällar mycket trampkänsliga.

De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella.

Bevarandemål

Arealen av Basiska berghällar (6110) ska vara minst 0,1 hektar.

Miljön är solöppen och saknar träd och buskar samt igenväxningsvegetation. Den basiska kalkberggrunden går i dagen med avsaknad av eller ett tunt lager av kalkrika finjordar. Finjordarna och artsammansättningen präglas av återkommande naturliga störningsregimer som uppfrysningssfenomen under vinterhalvåret och torkstress under sommarhalvåret. En naturlig artsammansättning förekommer med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva. Typiska arter dominerar vegetationen och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt, men igenväxning kan innebära ett hot på sikt.

6280 - Alvar

Areal: 7,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 27,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Alvarmarkerna i Filehajdar utgör en stor del av området med störst förekomst i områdets östra delar. Alvaret har buskvegetation av främst en, som på sina ställen börjar bli väl tät och ogymsam. På alvarmarkerna finns bland annat nipsippa, och de rödlistade fjärilsarterna svartfläckig blåvinge, mindre blåvinge och apollofjäril.

Generell beskrivning

Naturtypen utgörs av flera olika växtsamhällen. Bland annat kan följande undertyper urskiljas:

- Vätar, det vill säga vattensamlingar med viss sedimentavsättning på alvarmark som i regel torkar ut under sommaren.
- Kalkhällmarker med inget eller mycket tunt jordtäckte.

Alvarmark karakteriseras av att den utvecklas på plan eller nästan plan kalkberggrund som i något skede har påverkats av nedisning. Jordtäcktet är tunt eller obefintligt, och kalkberggrunden kännetecknas av ett högt pH-värde som gör att vissa näringsämnen blir svårslösliga och därmed svåra för växterna att ta upp. Sammantaget skapar detta en mycket mager och ofta torr miljö där bara vissa arter kan etablera sig.

Alvarmarker påverkas i allmänhet av någon typ av stress/störning, antingen kontinuerligt eller då och då. Mänsklig aktivitet i form av betesdrift eller avverkning har under långa tider satt sina spår i de svenska alvarmarkerna, och i många fall varit en av förutsättningarna för deras existens. Omkring år 1900 var utbredningen av landets alvarmarker som störst, men i takt med att betesdjuren minskat i antal och betet flyttats till mer produktiva marker har många alvar växt igen. Igenväxning innebär att förorenade döda växter kan ansamlas och jordtäcktet blir långsamt tjockare. Då binds vatten lättare i marken och tillväxthastigheten kan öka något. Alvarmark är dock vanligtvis för mager för att mer högväxta örter och gräs ska kunna konkurrera ut den ursprungliga vegetationen, däremot kan denna trängas undan om förbuskningen blir mycket kraftig. Alvarets växter är så gott som helt beroende av stark ljusinstrålning och torra och näringsfattiga förhållanden, som hindrar mer näringskrävande och högväxta arter att etablera sig. Det är bara vissa varianter av naturtypen som kan behålla sin öppna karaktär genom endast naturgivna störningsprocesser tillsammans med en extrem brist på näringsämnen och vatten.

Till de naturliga störningsregimerna hör exempelvis bränder, svår torka, översvämningar eller uppfrysning rörelser i marken. Dessa faktorer har gjort att vissa alvarmarker har existerat i hundratals eller tusentals år utan mänsklig påverkan.

Alvarets insekter är även de anpassade till ett torrt och varmt klimat. Många är knutna till specifika växtarter och försvinner om deras värdväxter gör det. Flera av insekterna, bland annat många fjärilsarter, är beroende av växter som nästan bara finns på öppna, torra och näringsfattiga marker. Apollofjärilen är till exempel beroende av vit fetknopp som värdväxt för sina larver, medan tulkörten drar till sig den vanligt förekommande riddarskinnbaggen som lever på växtens frön och fruktämnen både som larv och som vuxen.

Många småfåglar trivs på de halvöppna alvarmarkerna, till exempel gulsparv, hämpling, sädesärta, stenskvätta och sånglärka.

Bevarandemål

Arealen av Alvar (6280) ska vara minst 27,3 hektar

Miljön är solöppen och har en låg täckningsgrad av träd och buskar med avsaknad av igenväxningsvegetation. Ett rikligt inslag av vegetationsfri mark (exklusive skorplavar) där berggrunden går i dagen eller med ett tunt lager av blottlagda kalkrika finjordar förekommer. Finjordarna och artsammansättningen präglas av återkommande naturliga störningsregimer som uppfrysningsfenomen under vinterhalvåret och torkstress under sommarhalvåret. Hela arealen har en ostörd hydrologi. Området har en naturlig näringsnivå som är opåverkat av gödsling (förutom från eventuella betesdjur). Om bete förekommer hålls djuren så långt som möjligt fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. Buskar och träd av igenväxningskaraktär röjs vid behov. En för naturtypen naturlig artsammansättning förekommer, där typiska arter, karaktärsarter och hävdgynnade arter förekommer rikligt och utan tecken på bestående populationsnedgångar. Ingen förnaansamling och påbyggnad av jordlagret förekommer i naturtypen.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 36,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den trädklädda betesmarken i Filehajdar utgörs av skogsbetesmark i form av gles flerskiktad lågvuxen tallskog, delvis påverkad av plockhuggning. Skogen domineras av tall och en, men även andra trädslag förekommer som gran, oxel, ek, idegran, glasbjörk, rönn, slån, nypon, alvaroxbär och skogstry. I fältskiktet återfinns hävdgynnade arter och arter förknippade med torra hållmarker, såsom gul fetknopp, vit fetknopp, liten sandlilja, solvända, brudbröd och darrgräs. Skogen har höga naturvärden i form av gamla senvuxna träd och död ved, och en rik förekomst av ringlav. Filehajdar är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Generell beskrivning

Naturtypen trädklädd betesmark förekommer på fastmark som är torr till blöt, näringsfattig till näringsrik, och inkluderar både hagmarker och skogsbeten. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-75% och utgörs av inhemska trädslag. Det är även andelen krontäckning som särskiljer naturtypen från annan betesmark. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Utmärkande är en stor variation i åldern på träden och de frekventa gläntorna. Trädklädd betesmark förekommer i alpin, boreal och kontinental biogeografisk region och av den totala andelen inkluderad i Natura 2000 återfinns 70 % i Sverige.

Hagmarkerna respektive skogsbetena kan delvis betraktas som två olika undertyper av trädklädd betesmark, men gränsen mellan dem är ibland otydlig och historiskt har de haft stora likheter. Hagmarkerna är relativt öppna, trädklädda marker som har ett artrikt busk- och trädskikt, och det är inte ovanligt att de delvis har en historik med ängsbruk. Trädskiktet domineras normalt av lövträd. Skogsbetena är skogar som är tydligt påverkade av bete och där en beteskontinuitet finns. Skogsbeten förekommer i större delen av landet, är starkt varierade beroende på den skogstyp som dominerar i området och kan förekomma i både barr- och lövskog. De kan också utgöra dungar av skog i en för övrigt öppen hagmark.

Artsammansättningen i trädklädd betesmark varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. Hagmarkerna på Gotland är antingen dominerade av lövträd, ofta ask, ek och alm, eller av en blandad sammansättning av gran, tall, en och lövträd. I den betade skogen på Gotland dominerar barrträd, då främst tall. Enbuskar och hassel utgör de mest frekventa arterna i buskskiktet på ön medan fältskiktet till stor del består av arter som är knutna till högre ljus- och värmertilgång än vad som är tillgängligt i tät skog. Trädklädd betesmark är en av de mest artrika naturtyperna inom den boreala biogeografiska regionen, det finns många hotade arter av evertebrater, kärlväxter, lavar och svampar i naturtypen och många är kopplad till gamla träd och död ved.

Bevarandemål

Arealen av Trädklädd betesmark (9070) ska vara 36,9 hektar. Arealen kan tillåtas minska något som följd av att arealen av öppen alvarmark ökar (t.ex. genom restaureingsåtgärder). Detta bör i så fall leda till att naturtypen klassas om till Natura 2000-naturtyp Alvar (6280) eller möjligen Basiska berghällar (6110).

Området har en tydlig betesprägel. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädförnyring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning påverkar dynamik och struktur. Trädskiktet är olikåldrat och flerskiktat. Tall och en utgör de dominerande träd- och

buskslagen. Krontäckning varierar mellan tätare och glesare beskogad mark med gläntor och solinsläpp till markskikt och trädstammar. Det finns inslag av gromiljöer för nipsippa. Gamla och/eller grova träd, torrträd, hålträd, blommande buskar av t.ex. slån (tynne), samt död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer och är en förutsättning för områdets biologiska mångfald i form av epifytiska lavar, svampar och insekter. En tydligt hävdpräglad markvegetation förekommer med en för naturtypen naturlig artsammansättning med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva och/eller negativa indikatorarter.

Extensivt bete förekommer i området. Löpande skötsel i form av röjning av en, lövsly och slån förekommer vid behov. Området har en naturlig näringsnivå som är opåverkad av gödsling (förutom från betande djur). Vid ett eventuellt återinförande av betesdjur anpassas betet till områdets och arternas förutsättningar och djuren hålls så långt som möjligt fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. Typiska arter, karaktärsarter och hävdgynnade arter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar.

Bevarandetillstånd

Icke gynnsamt, då busktäckningen är för hög, och området inte betas. Igenväxningen går långsamt på de torra magra markerna, men utan hävd är risken stor att naturvärden förknippade med bete försvinner på sikt.

1477 - Nipsippa, *Pulsatilla patens*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Nipsippa är en flerårig, 10–20 cm hög ört som blommar i slutet av april - början av maj med stora blåviolettera blommor med talrika gula ståndare. Liksom andra sippor har nipsippan dels s.k. högblad eller svepeblad, som sitter på blomstjälken en bit under blomman, dels örtblad som växer upp från marken. Nipsippans örtblad är långskaftade och spetsigt handflikiga, och kommer inte fram förrän mot slutet av blomningen. Förökningen sker genom fröna som vindsprids med en smal fjäderpensel. Fröna har kort grobarhetstid och är beroende av bara markfläckar för groningen. De enskilda plantorna uppges kunna bli gamla. Arten är känslig för hårt bete. På en tidigare lokal i Hangvar har arten helt försvunnit på grund av insatt bete. Bete kan vara positivt för nipsippan genom att skapa fler ytor där fröna kan gro, men missgynnas av direkt bete under blomningen samt att de bladrosetter som finns kvar längre än blommorna missgynnas av bete.

Nipsippan är egentligen en stäppväxt, vars huvudutbredning sträcker sig från Centralasien till Östeuropa. Nipsippan i Sverige tillhör underarten *Pulsatilla patens* ssp. *patens*, som förekommer i östra och centrala Europa med västgräns i östra Tyskland. I Sverige förekommer arten dels på ett fåtal platser i Ångermanland, dels på några tiotal lokaler på norra och mellersta Gotland. På Gotland växer nipsippan på hållmarker med ett tunt täcke av grus eller sand, samt i torr tallskog. Det ungefärliga antalet plantor i Sverige är ca 400 000 varav närmare 380 000 växer inom Filehajdar/Hejnum hållar. Under en utförlig inventering på Gotland under våren och sommaren 2004 konstaterades att drygt 113 000 fertila nipsippor växer på Gotland, varav drygt 100 000 på Filehajdar. Inkluderas de vegetativa individerna uppgår populationen till hela 375 000 exemplar (Europas största population av nipsippa). Skyddet av nipsippan är anledningen till att Natura 2000-området har utökats till att sträcka sig utanför naturreservatets gränser, vilket innebär att drygt halva Filehajdars population av nipsippa finns inom Natura 2000-området.

På den svenska rödlistan är nipsippan klassad som Nära hotad (NT), arten är också fridlyst (fridlysningsen omfattar även nipsippans hybrid med fältsippa, *Anemone patens* x *pratensis*). I Filehajdar utgörs hoten mot arten främst av igenväxning och exploatering.

Bevarandemål

Nipsippa (1477) förekommer rikligt i området och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar. Lämplig livsmiljö, torr öppen mark på kalkhållmarker med bara markfläckar där fröna kan gro, förekommer rikligt i området. Arealen av Alvar (6280), som utgör nipsippans huvudsakliga livsmiljö inom området, ska vara minst 27,27 hektar. Förutsättningar för naturlig dynamik och spridning finns inom hela artens utbredningsområde inom och utanför Natura 2000-området. Ett genetiskt utbyte med individer utanför det befintliga Natura 2000-området förekommer och är en förutsättning för ett långsiktigt gynnsamt bevarandetilstånd inom området som helhet.

Delförekomster inom det huvudsakliga utbredningsområdet och som ligger utanför det befintliga Natura 2000-området och naturreservatet Filehajdar är nödvändiga för att långsiktigt bevara Europas största population av nipsippa som förekommer inom området.

Bevarandetilstånd

Gynnsamt. Hot föreligger i form av igenväxning samt av att huvudutbredningsområdet är intressant ur kalkbrytningssynpunkt.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015. Artfakta *Pulsatilla patens*, Nipsippa.

<https://artfakta.artdatabanken.se/taxon/1332>

ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Uppsala.

Johansson, B.G., Petersson, J & Ingmansson, G. 2016. Gotlands flora. Band 2. Visby: Gotlands botaniska förening.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2004. Inventering av nipsippans *Anemone patens* förekomst på Gotland 2004.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2015. Inventering av Nipsippa, *Pulsatilla patens*, våren 2015.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Filehajdar SE0340111.

Martinsson, M. 1997. Våtmarker på Gotland. Länsstyrelsen i Gotlands län.

Naturvårdsverket. 2007. Åtgärdsprogram för nipsippa och gotlandssippa 2006-2010 (*Pulsatilla patens* och *P. vulgaris* ssp. *gotlandica*). Rapport 5672.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, Alvar (6280) och Taiga (9010).

Westin, A & Lennartsson, T. 2017. Tvärvetenskaplig källpluralistisk metod för att förstå landskap. En historisk-ekologisk undersökning av betet på Filehajdar - en gotländsk utmark. Centrum för biologisk mångfald, CBM, Uppsala och SLU.

Lagtexter

Art- och habitatdirektivet, Rådets Direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007.

7 kap. 27-29 §§ Miljöbalken (1998:808).

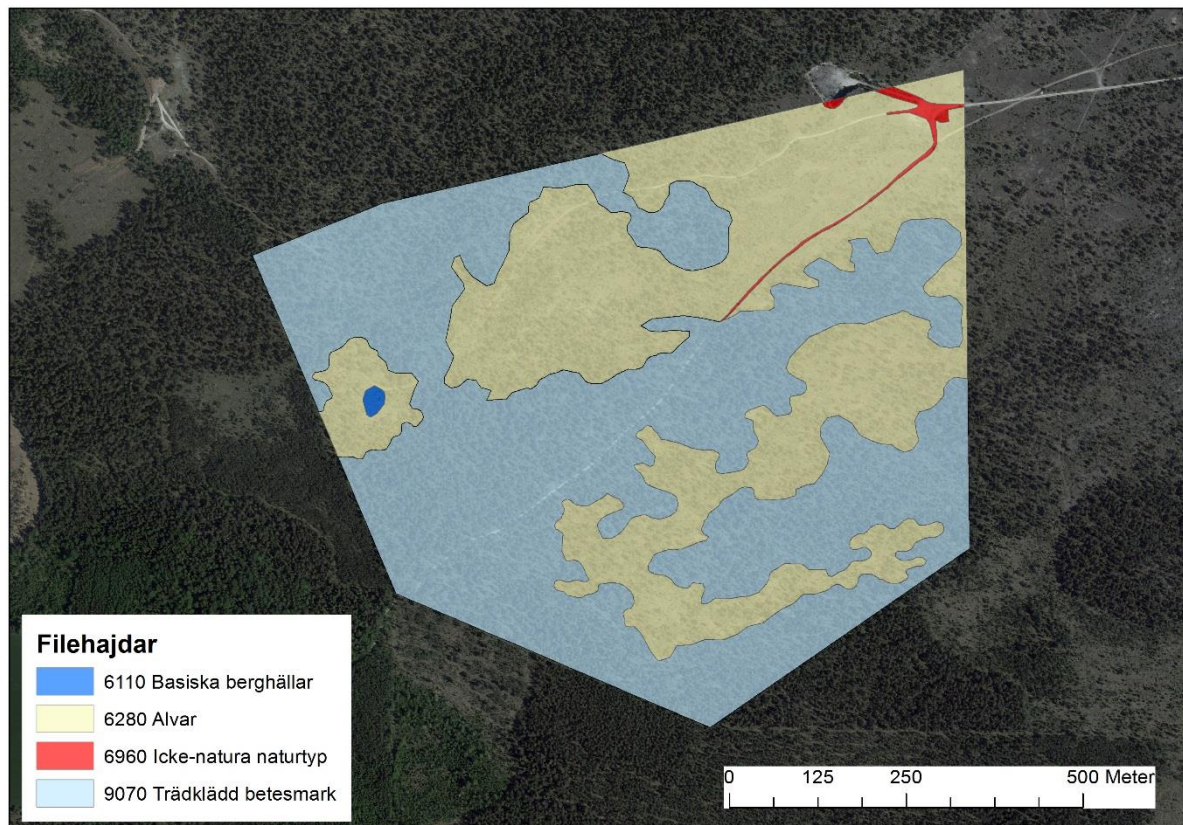
15-17 §§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Bilagor

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området Filehajdar.

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i Natura 2000-området Filehajdar.

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området

Natura 2000-området Filehajdar med utbredning av naturtyperna: Basiska berghällar (6110), Alvar (6280) samt Trädklädd betesmark (9070). 6960 avser områden av icke Natura-naturtyp; körväg samt gammal täktverksamhet.

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter i Natura 2000-området Filehajdar

Denna lista innehåller data som hämtats från Artportalen 2018-11-02 (<https://www.artportalen.se/>). Det kan finnas rödlistade arter i området som nämns men inte återfinns här, detta beror då på att de inte har rapporterats i Artportalen från området.

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Anemone sylvestris</i>	Tovsippa	NT
<i>Botrychium lunaria</i>	Månlåsbräken	NT
<i>Cirsium acaule</i>	Jordtistel	NT
<i>Helianthemum nummularium subsp. nummularium</i>	Ljus solvända	NT
<i>Hypericum montanum</i>	Bergjohannesört	NT
<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	Ängsnattviol	NT
<i>Polygala comosa</i>	Toppjungfrulin	VU
<i>Potentilla incana</i>	Gråfingerört	EN
<i>Pulsatilla patens</i>	Nipsippa	NT
<i>Ranunculus polyanthemos</i>	Backsmörblomma	NT
<i>Thymus serpyllum</i>	Backtimjan	NT
<i>Thymus serpyllum subsp. serpyllum</i>	Vanlig backtimjan	NT

Mossor

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Pseudocrossidium obtusulum</i>	Kornrullmossa	NT

Lavar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Cladonia parasitica</i>	Dvärgbägarlav	NT
<i>Evernia divaricata</i>	Ringlav	VU
<i>Scytinium schraderi</i>	Skrynkelig skinnlav	VU

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Cortinarius atrovirens</i>	Svartgrön spindling	VU
<i>Cortinarius dionysae</i>	Denises spindling	NT
<i>Cortinarius haasii</i>	Gulsträngad fagerspindling	EN
<i>Cortinarius terpsichores</i>	Tallpraktspindling	VU
<i>Cystostereum murrayi</i>	Doftskinn	NT
<i>Entoloma catalaunicum</i>	Rosabrun nopping	NT
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Ullticka	NT
<i>Tulostoma brumale</i>	Stjälkröksvamp	NT
<i>Tulostoma calcareum</i>	Fjällig stjälkröksvamp	EN

Skalbaggar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Ampedus praeustus</i>	Svartspetsad rödrock	NT
<i>Anaglyptus mysticus</i>	Prydnadsbock	NT
<i>Aplocnemus impressus</i>		NT
<i>Cassida ferruginea</i>		NT
<i>Dryophthorus corticalis</i>		VU
<i>Ergates faber</i>	Smedbock	NT
<i>Lasconotus jelskii</i>	Granbarkbagge	VU
<i>Lycoperdina succincta</i>		NT
<i>Nothorhina muricata</i>	Reliktbock	NT
<i>Squamapion atomarium</i>		NT
<i>Stagetus borealis</i>	Timmertickgnagare	NT

Steklar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Scolia hirta</i>	Hårig dolkstekel	NT
<i>Symmorphus murarius</i>	Större vedgeting	NT

Fjärilar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Acrobasis sodalella</i>	Grått ekbladsmott	NT
<i>Alucita grammodyctyla</i>	Fältväddsfjädermott	VU
<i>Athetis gluteosa</i>	Kalkhällsfly	NT
<i>Bryophila domestica</i>	Blekgult lavfly	NT
<i>Coleophora lixella</i>	Sikelsäckmal	NT
<i>Craniophora ligustri</i>	Ligusterfly	NT
<i>Cupido minimus</i>	Mindre blåvinge	NT
<i>Cydia microgrammana</i>	Puktörnevecklare	NT
<i>Delplanqueia dilutella</i>	Brunt timjansmott	NT
<i>Eana derivana</i>	Mindre gulfläcksgråvecklare	NT
<i>Eilema pygmaeolum</i>	Gulpannad lavspinnare	NT
<i>Epirrhoe galiata</i>	Bredbandad mårefältnätare	NT
<i>Epirrhoe hastulata</i>	Mindre mårfältnätare	NT
<i>Eucosma balatonana</i>	Bitterfiblefrövecklare	NT
<i>Eumedonia eumedon praticola</i>		VU
<i>Eupithecia distinctaria</i>	Timjanmalmätare	VU
<i>Eupithecia orphnata</i>	Alvarmalmätare	VU
<i>Euxoa recussa</i>	Storringat jordfly	NT
<i>Euxoa vitta</i>	Stäppjordfly	NT
<i>Gagitodes sagittata</i>	Piltecknad fältnätare	NT
<i>Hadena albimacula</i>	Vitfläkat nejlikfly	NT
<i>Hadena filograna</i>	Gulpudrat nejlikfly	NT
<i>Hesperia comma</i>	Silversmygare	NT
<i>Horisme aemulata</i>	Grå strimmätare	EN

<i>Horisme vitalbata</i>	Längsbandad strimmätare	NT
<i>Hypercallia citrinalis</i>	Jungfrulinspraktmal	NT
<i>Hyphoraia aulica</i>	Gulfläckig igelkottsspinnare	EN
<i>Khorassania compositella</i>	Alvarmолnmott	NT
<i>Maculinea arion</i>	Svartfläckig blåvinge	NT
<i>Melitaea cinxia</i>	Ängsnätfjäril	NT
<i>Merrifieldia leucodactyla</i>	Linjesprötat timjanfjädermott	NT
<i>Merrifieldia tridactyla</i>	Fläcksprötat timjanfjädermott	NT
<i>Mesophleps silacellus</i>	Solvändepalpmal	NT
<i>Mompha miscella</i>	Solvändebrokmal	NT
<i>Monochroa inflexella</i>	Kalkhällsdystemal	EN
<i>Nemophora dumerilella</i>	Alvarantennmal	NT
<i>Notocelia tetragonana</i>	Mörk rosenvecklare	NT
<i>Paratalanta hyalinalis</i>	Sidengult ängsmott	NT
<i>Parnassius apollo</i>	Apollofjäril	NT
<i>Pelochrista huebneriana</i>	Månskärerotvecklare	NT
<i>Pempeliella ornatella</i>	Brokigt timjansmott	NT
<i>Perizoma bifaciata</i>	Snedstreckad fältmätare	NT
<i>Philereme transversata</i>	Svartbrun klaffmätare	NT
<i>Philereme vetulata</i>	Grå klaffmätare	NT
<i>Photedes captiuncula</i>	Dvärgängsfly	NT
<i>Phytometra viridaria</i>	Jungfrulinsfly	NT
<i>Polyommatus dorylas</i>	Väpplingblåvinge	NT
<i>Pyrausta cingulata</i>	Gördelljusmott	VU
<i>Pyrausta nigrata</i>	Svart ljusmott	NT
<i>Pyrausta ostrinalis</i>	Dubbelbandat ljusmott	NT
<i>Scopula decorata</i>	Blåfläckig lövmätare	NT
<i>Scopula virgulata</i>	Snedstreckad lövmätare	VU
<i>Selidosema brunnearia</i>	Hedmätare	NT
<i>Setina irrorella</i>	Större borstspinnare	NT
<i>Teleiodes sequax</i>	Solvändebladmal	NT
<i>Triphosa dubitata</i>	Vägtornsmätare	NT
<i>Xerocephasia rigana</i>	Större vitbandsvecklare	VU
<i>Zygaena filipendulae</i>	Sexfläckig bastardsvärmare	NT

Spindlar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Thomisus onustus</i>	Kantig krabbspindel	NT

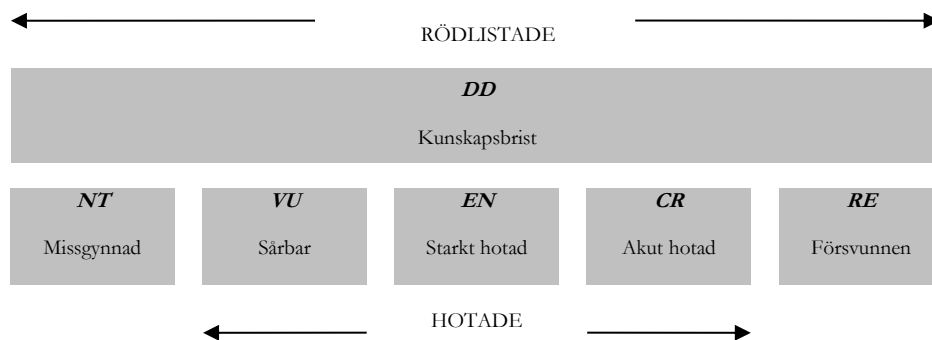
Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Pernis apivorus</i>	Bivråk	NT
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Havsörn	NT
<i>Accipiter gentilis</i>	Duvhök	NT
<i>Aquila chrysaetos</i>	Kungsörn	NT
<i>Limosa lapponica</i>	Myrspov	VU

<i>Numenius arquata</i>	Storspov	NT
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT
<i>Dendrocopos minor</i>	Mindre hackspett	NT
<i>Alauda arvensis</i>	Sånglärka	NT
<i>Anthus pratensis</i>	Ängspiplärka	NT
<i>Regulus regulus</i>	Kungsfågel	VU
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Svart rödstjärt	NT
<i>Saxicola rubetra</i>	Buskskvätta	NT
<i>Sturnus vulgaris</i>	Stare	VU
<i>Emberiza citrinella</i>	Gulsparv	VU
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Sävspurv	VU

Grod- och kräldjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Coronella austriaca</i>	Hasselsnok	VU
<i>Natrix natrix gotlandica</i>	Gotlandssnok	NT

Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.